

Список використаних джерел:

1. Абакумов В. М. Загальна характеристика форм і засобів ведення інформаційних війн в Україні / В. М. Абакумов // Вісн. Харків. нац. ун-ту внутр. справ. – 2010. – № 3(50). – С. 235-244.
2. Абакумов В. М. Суб'єкти інформаційних війн: поняття та види / В. М. Абакумов // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 6-12.
3. Алещенко В.І. Феноменологія «гібридної війни» та її особливості у виконанні Російської Федерації: інформаційно-психологічний аспект / Вісник КНУ імені Тараса Шевченка. Сер.: Військово-спеціальні науки. – 2016. – № 1 (34). – С. 6-11.
4. Аронсон Э. Эпоха пропаганды: Механизмы убеждения, повседневное использование и злоупотребление / Э.Аронсон, Э.Пратканис. – [перераб. изд.]. – СПб. : Прайм-Еврознак, 2003. – 384 с.
5. Войтович Н. О. Сучасна інформаційна війна: Росія проти України / Н. О. Войтович, Р. К. Кравець // Обрії друкарства. – 2014. – № 1(3). – С. 69-78.
6. Гринько К. Інформаційно-психологічна агресія як різновид інформаційно-психологічного впливу. Аналіз форм і засобів здійснення у інфопросторі України та стратегії протидії. [Електронний ресурс] / К. Гринько. – Режим доступу: <http://pinchukfund.org/storage/students/works/2008/271.doc>

Яцикович Ю.О.

асистент,

Львівський національний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМАТИКО-ТЕМАТИЧНІ ДОМІНАНТИ ФЕЙЛЕТОНІВ У САТИРИЧНО-ГУМОРИСТИЧНОМУ ЖУРНАЛІ «ЗИЗ»

Варто зауважити, що сатирично-гумористичний журнал «Зиз» виходив у міжвоєнному Львові майже ціле десятиліття (1924-1933 рр.) і репрезентував на своїх сторінках численні фейлетони.

Власне їх проблематико-тематичні лінії формувались в період максимального загострення суспільно-політичної ситуації, як в Галичині, так і в Наддніпрянській Україні. Звідси гострота та актуальність таких текстів, які й сьогодні можуть слугувати прикладом якісної сатирично-гумористичної публіцистики.

На нашу думку, необхідно виокремити декілька інформаційних приводів до написання таких матеріалів: різноманітні культурно-освітні, розважальні заходи у Галичині (ярмарки, віча, карнавали тощо), події в суспільно-політичному житті українства, а також проблеми пов'язані з ідеєю збереження власної ідентичності

Приводом до написання одного із таких фейлетонів послугувала друга Українська ярмарка у Станіславові (тепер Івано-Франківськ). Так, у матеріалі «Ярмарочні настрої» автор розповідає про становище української книжки, бо, коли на ярмарку натрапляєш на неї, то «обгорткою на силу усміхається» [8, с. 2]. І в цьому, на думку автора, нема нічого дивного, адже при згадці про український рух «робиться...на душі чогось сумно, глибоко... «трендовато»

одним словом» [8, с. 2]. Таке спостереження приводить до роздумів про бездіяльність української інтелігенції, псевдопатріотизм і навіть фарисейство, в деяких рядках звучить різке засудження, викриття так званих інтелігентів, які б мали сприяти розвитку національної культури: «Плаче національна культура коли ще в жидівських та польських склепах повно Українців, особливо тих з діяльної «інтелігенції», а «часто-густо в устах нашої «інтелігенції», на публичних місцях чужа мова» [8, с. 2].

Варто зазначити, що такі теми для фейлетонів на шпальтах «Зизу» друкувались досить часто, а це підтверджує думку про нерозв'язані проблеми в середовищі українства Галичини, і хоча вони не характеризували увесь галицько-український соціум, проте були прикметною рисою певної його частини. Прикладом слугує фейлетон «Весняні настрої, де звучать такі рядки: «Люде тішуться, надіються, п'ястки затискають, про Україну мріють, в польських склепах купують, польську конверзацію залюбки тнуть. Щоб з вправи не вийти! Нація вироблюється!» [6, с. 2].

Також і тема виборів до польського сейму та сенату акумулювала в собі цікаву інформацію для написання матеріалів. У фейлетоні «На передодні подій» автор зазначає, що «все причаїлося і чекає», але в такий час «найкращий заробіток мають всякого рода ворожки, телеопати, хіроманти і т.п.» [1, с. 2]. Жартівлива тональність цього матеріалу проявляється у діалогах між відвідувачами таких «медіумів», кожен з яких розповідає про результати своїх попередніх прийомів. Проте вже в заключних абзацах динамічний виклад переходить у глузливо-сатиричну тональність, і це відбувається тоді, коли «кандидат на посла, якому медіум сказало, що діждеться великих почестей, дочекався цього скорше, якби хто думав; вчора вранці його замкнули в криміналі» [1, с. 2]. «Значить, дочекався! Дочекаємося і ми» [1, с. 2] – підсумовує двозначно фейлетоніст.

Зміст фейлетону одразу ж переосмислюється, адже з одного боку він інтерпретує стосунки між польською владою і, очевидно, потенційними українськими кандидатами у сейм чи сенат, з іншого ж саркастична фраза «Дочекаємось і ми», свідчила про не найкращі перспективи для українців як нацменшини у складі польської держави.

У фейлетоні «Карнавал» мова йде про «греко-католицький карнавал року Божого 1925...Час найбільшої активності всіх українських політичних партій по цей бік риської смуги...» [7, с. 2]. Іронічний підтекст цього матеріалу проявляється у такій фразі: «Одинокий випадок історії росту свідомости нації, де клич «свій до свого» стає на вершку свого завдання!» [7, с. 2]. Такий факт в очах автора має негативне значення і недаремно така дошкульна насмішка вказує на те, що українців згуртовує не ідея відстоювання національних інтересів, а бажання до розваг, гуляння «до останнього сотика в кишені» [7, с. 2].

Під рубрикою «На теми дня», як правило, друкували фейлетони на суспільно-значущі теми. В одному із них автор висміює неспроможність тодішніх політичних сил об'єднатися навколо ідеї державності: «Та стара половиця говорить, що «де два б'ються, там третій користає», і «наші партії починають також ділитися...створяться з одної партії дві фронди, які мають два

фонди і дві орієнтації... одні хочуть України соборної без самостійности, другі самостійної без соборности.. нема ясно скристалізованої ідеї: якими фондами і якою орієнтацією повинна користуватися партія, щоби в часі виборів зискала якнайбільшу кількість мандатів» [4, с. 2]. Таким чином до читача доноситься думка про те, що «перевага вузькопартійних інтересів над загальнонаціональними, особисті амбіції лідерів партій не дали можливості використати шанс ширшого міжпартійного об'єднання» [3, с. 85]. А відтак й втрачався шанс до загальнонаціонального об'єднання навколо одних спільних інтересів у межах Польщі, що у свою чергу значно послаблювало позиції українства Галичини.

Інформаційним приводом до написання ще одного фейлетону із рубрики «На теми дня» послугувала Всеукраїнської правописної конференції 1927 р. під час якої, як зазначалося у матеріалі, «...мають вирішити справу нашої правописи».

У цьому тексті фейлетоніст фактично розкриває цілу систему негативних фактів, іронізуючи над прихованими мотивами цієї конференції: «Та звісно, що Україна, як самостійна держава, мусіла поспитати Москви, а Москва не згодилась... Що там якийсь – конгрес! Рішає Ц.К. або Ч.К. Цар бувало, як йому предкладали плян якоїсь нової залізниці, а на ньому були різні викрутаси, то він брав лінію і червоним олівцем тягнув: відси доси... Перечеркнув і пропало... Добре, що є ота Москва, а то хто зна, яких дурниць нарobili би були наші вчені...» [5, с. 6]. Не викликає жодних сумнівів те, що автор висміював так звану подвійну реальність, притаманну радянській владі, вміння «створити видимість того, що правопис належним чином обговорювали фахівці з усієї України, що він відповідає найкращим зразкам українського узусу, що його затверджено законним, демократичним шляхом». Водночас зрозумілим здавалося й те, що радянське керівництво використовує цей з'їзд у своїх цілях, а таким червоним олівцем був М.Скрипник (нарком освіти УРСР), який і був тою рукою Москви і саме він, а не компетентні мовознавці вирішував долю правопису.

Як бачимо, фейлетонна спадщина галицького сатирично-гумористичного журналу «Зиз» характеризується висвітленням широкого кола суспільних, політичних, культурних, національних проблем. Не менш важливо й те, що саме завдяки комічному відтворенню дійсності авторам вдавалось зацентувати увагу на недоліках та вадах тогочасного соціуму.

Список використаних джерел:

1. Авенір Л. На передодні подій / Люшня Авенір // Зиз. – 1930. – № 17. – С. 2.
2. Вакуленко М. Важлива подробиця історії українського правопису [Електронний ресурс] / Максим Вакуленко // Українська правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.istpravda.com.ua/articles/2018/10/22/153125>.
3. Демчишак Р. Міжпартійне порозуміння в програмах та діяльності легальних українських політичних партій Західної України у 1920–1930-х рр. / Р. Демчишак. // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку: Зб. наук. пр. – 2007. – № 19. – С. 85.
4. Зиз. На теми дня. / Зиз // Зиз. – 1926. – № 19. – С. 2.
5. Око. На теми дня/ Око// Зиз. – 1927. – № 12. – С. 6.
6. Chat noir . Весняні настрої / Chat.noir // Зиз. – 1926. – № 6. – С. 2.
7. Chat noir . Карнавал / Chat.noir // Зиз. – 1925. – № 3. – С. 2.
8. Chat noir. Ярмарочні настрої / Chat.noir // Зиз. – 1926. – № 16. – С. 2.